

УДК 327(477)

**УКРАЇНЬСЬКА МІЖНАРОДНА ПРОБЛЕМАТИКА
У СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ, СОЦІОЛОГІЧНИХ І КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ**

Олеся Ярошко

*Львівський національний університет імені Івана Франка
філософський факультет, кафедра політології
вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна
e-mail: yaroo@ukr.net*

Розглянуто та систематизовано науковий доробок соціально-психологічної науки у дослідженні української міжнародної проблематики. Висвітлено у цьому контексті наукові досягнення представників соціології. Проаналізовано науковий внесок у вивчення дотичних питань дослідників культурології.

Ключові слова: українська міжнародна проблематика, соціально-психологічні дослідження, соціологічні дослідження, культурологічні дослідження.

Політика держави у сфері міжнародних відносин визначається низкою чинників, що впливають на процес її формування і реалізації. Для України після Революції Гідності, анексії Криму й окупації частини Донбасу та фактичної українсько-російської війни міжнародна проблематика набула особливої актуальності й важливості, у жодному випадку не применшуючи значення інших проблем становлення держави, суспільства і людини. Актуальність, складність і практична вагомість окресленої царини спонукають до творчих пошуків у багатьох наукових галузях, позаяк, окрім практичного виміру ця проблематика новаторська та має теоретичне значення.

У дослідженні використовуватимемо наукові результати дисертаційних праць із вказаної тематики. У галузі соціальної психології йдеться про науковий доробок у докторській та кандидатських дисертаціях за період 2011 – 2015 рр. С. П. Белавіна, О. Є. Блинової, А. С. Голоти, Х. К. Солодовнікової і К. В. Терещенко [1; 3; 8; 20; 22]. У сфері соціологічних наук висвітлюватимемо наукові досягнення, оформлені у докторській та кандидатських дисертаціях 2011–2015рр. авторства Б. Г. Гвоздецької, М. Я. Єлейко, О. В. Іванова, М. В. Кльов, Н. О. Кондратьєвої, І. В. Мариніч, Г. М. Падалки, С. І. Устича, О. С. Химович і О. П. Шестаковського [7; 9 – 12; 17; 19; 24 – 25; 27]. У культурології науковий внесок подано у результатах докторських і кандидатських дисертацій 2011 – 2015 роки Є. В. Більченко, О. Ю. Бучковської, Е. І. Веліулаєвої, Т. М. Галицької, О. В. Кравченка, О. З. Кузьо, В. М. Лісничої, С. А. Магальяш де Соуза Остапенко, Ю. О. Матвеїчевої, Ю. Ю. Сугробої, М. О. Тимошенко і М. О. Черниш [2; 4 – 6; 13 – 16; 18; 21; 23; 26]. Загалом крізь призму конкретних наукових проблем у соціально-психологічній, соціологічній та культурологічній науках автори розробляють українську міжнародну проблематику [1 – 27].

Для початку зауважимо, що під українською міжнародною проблематикою мається на увазі проблема формування і здійснення політики України на міжнародній арені, її суб'єкти, інтереси, цілі, цінності, напрями, функції, чинники впливу, зокрема внутрішнього характеру, виклики двосторонніх, регіональних та багатосторонніх

відносин, а також дослідження міжнародних проблем у порівняльному ракурсі, що стосуються і України.

Як вже стверджувалося, українську міжнародну проблематику розробляють представники багатьох галузей наукового знання, зокрема соціально-психологічної, соціологічної та культурологічної науки. На загал, внесок дисертантів-психологів у розроблення складної та різноманітної української міжнародної проблематики пов'язаний із поглибленням вивчення і новими науковими результатами щодо трактування таких соціальних феноменів як: тероризм, трудова міграція та національна ідентичність крізь призму соціально-психологічних механізмів індивідуальної та соціальної ідентичності [1; 3; 8; 20; 22]. Під час аналізу поняття тероризму розкрито: його генезу, роль у сучасному світі; основні соціально-психологічні механізми активізації тероризму; головні мотиви терористичної діяльності; загрозу тероризму для молоді; підходи до побудови соціально-психологічної моделі сучасного терориста [20, с.13-16]. У ракурсі розгляду феномену трудової міграції України визначено її сутність, типи ідентичності трудових мігрантів, суть і зміст важливих соціально-психологічних механізмів міграційної поведінки на всіх етапах її реалізації та закономірності етапів трудової міграції з притаманними їм соціально-психологічними процесами. Обґрунтовано стратегії акультурації трудових мігрантів України в іноетнічному та інокультурному середовищі, а роль соціально-психологічної компоненти у профілактиці й подоланні негативних наслідків трудової міграції [3, с. 20-23]. У сенсі вивчення соціальної ідентичності за національною та етнічною ознаками (національна / етнонаціональна ідентичність) виокремимо досягнення дисертантів соціально-психологічного профілю. Отже, вони визначили національну ідентичність як вид соціальної ідентичності; особливості прояву національної ідентичної в українців та росіян в Україні; взаємозв'язки між їхньою національною ідентичністю та низкою соціально-психологічних чинників. Аналіз виявив відмінності у складі факторних змінних між українцями та росіянами, взаємозв'язок між національною ідентичністю українців і росіян в Україні за віковими, освітньо-професійними, регіональними чинниками. Розроблено і впроваджено у життя тренінгову програму «Розвиток національної ідентичності студентської молоді» [22, с. 13-15]. Крізь призму мовного чинника етнонаціональної ідентичності охарактеризовано політику білінгвізму, психологічні й соціокультурні обставини цього явища, роль української ідентичності у системі соціальної категоризації українсько-російських білінгвів, здійснено порівняльний аналіз ідентичності білінгвів та монолінгвів [8, с. 11-13]. У контексті етнолінгвістичних спільнот та формування міжетнічної взаємодії визначено роль образів «свій – чужий», їх прояв у когнітивних, афективних і поведінкових компонентах соціальної ідентичності та соціальної перцепції. Показано специфічні механізми формування цих образів у представників етнолінгвістичних спільнот, відмінності між позитивними і негативними самооцінками, оцінками своєї та інших груп в етнолінгвістичних спільнотах, а також провідні механізми процесів формування образів «свій – чужий». Доведено, що оптимізація виявлених механізмів сприяє міжетнічним стосункам, взаєморозумінню та толерантності [1, с. 11-13].

Серед досягнень української соціологічної науки у розробленні української міжнародної проблематики на дисертаційному рівні виокремимо дослідження таких феноменів: глобалізації, її впливу на соціальні структури, відносини і дійсність (глобалізаційні тенденції вищої освіти в сучасній Україні); ідентичності (громадянська і етнічна ідентичність, вплив трудової міграції на формування етнічних та національних стереотипів, погранична ідентичність, міжетнічні упередження); транскордонного

співробітництва; соціального самопочуття населення трансформаційного періоду; політичної участі (громадянська компетентність); зовнішньої політики (репрезентації зовнішньополітичних орієнтацій населення України); специфіки моделювання соціальної реальності [7; 9 – 12; 17; 19; 24 – 25; 27]. Під час вивчення глобалізаційних тенденцій вищої освіти в Україні визначено зміст і особливості вияву економізму і комерціалізації як згаданих тенденцій, встановлено характер впливу процесу глобалізації на економізм і комерціалізацію в різних освітніх системах, здійснено порівняльний аналіз американської, західноєвропейської та української систем вищої освіти у руслі цих тенденцій. Обґрунтовано також соціальні передумови їх виникнення і розвитку в системі вищої освіти України, уточнено зміст понять «академічний капіталізм», «підприємницький університет», «університет ринкового типу» як форм прояву цих тенденцій в сучасній вищій освіті. Запропоновано низку рекомендацій щодо комерціалізації й економізації вищої освіти в Україні як із врахуванням світового досвіду й національних традицій, так і на рівні університетів, студентства [11, с. 12-14]. З-поміж доробку соціологів-дисертантів – питання природи громадянської та етнічної ідентичності, виявлення негативних тенденцій у цій сфері в Україні, суб'єктивних і об'єктивних чинників громадянської та етнічної ідентичності в Україні [12, с. 15-17]. У сенсі вивчення ролі трудової міграції у формуванні етнічних та національних стереотипів у сучасних заробітчанах запропоновано авторське визначення термінів «інший», «чужий», «свій», «Я-образ», «трудова міграція» та «трудова мігрант»; операционалізовано поняття «стереотип», «національний стереотип», «етнічний стереотип» [25, с. 11]. Розглянуто функції, основні характеристики стереотипів, особливості етнічних і національних стереотипів серед заробітчанах та запропоновано відповідну авторську методiku дослідження авторських і національних стереотипів серед сучасних українських трудових мігрантів [25, с. 12]. До напрацювань дисертантів соціологічного профілю також зарахуємо визначення поняття «міжетнічні упередження». Їх формування виокремлено за об'єктом, запропоновано концепцію макросоціальних чинників міжетнічних упереджень в українському суспільстві [27, с. 12-13]. Установлено особливості функціонування національно-етнічної, регіональної та пограничної (подвійної) ідентичності у мешканців пограничного простору Карпатського регіону залежно від області пограниччя, віку, статі й освітнього рівня, а також проаналізовано систему чинників, які обумовлюють пограничну ідентичність [7, с. 12-14]. У руслі вивчення феномену транскордонності запропоновано методологію системного дослідження транскордонних процесів, обґрунтовано необхідність введення у науковий обіг поняття «транскордонна система» і подано імплементацію цієї методології у контексті підвищення ефективності аналізу й управління соціальними процесами, що відбуваються на новому Східному кордоні ЄС [24, с. 20-23]. У процесі дослідження сучасного суспільства трансформаційного типу визначено поняття «соціальне самопочуття», розкрито його структурно-функціональну характеристику та просторово-часовий підхід до розгляду соціального самопочуття у координатах соціального простору та часу людини [9, с. 11-12]. Досліджено феномен громадянської компетентності, проблеми ставлення до громадянських прав та реалізації громадянського обов'язку в Україні [19, с. 10-12]. У сенсі розроблення природи зовнішньої політики визначено поняття репрезентації та комунікації як інструменту забезпечення реальності репрезентації, запропоновано елементи моделювання комунікації у зовнішньополітичній сфері й функціональну модель репрезентації у зовнішньополітичному вимірі [10, с. 9-12]. Розкрито роль моделювання у вивченні соціальної реальності й обґрунтовано застосування цієї методології для комплексних міждисциплінарних досліджень [17, с. 12].

Доробок дисертантів-культурологів у вивченні української міжнародної проблематики містить розробку таких феноменів: національна й етнічна культура – (образ світу українського етносу в контексті соціокультурних цінностей, етнокультурні традиції як основа самоідентифікації кримських татар (кінець ХХ – початок ХХІ ст., культуротворчість у вигляді чинника консолідації поліетнічного суспільства Криму в сучасних умовах); культурна політика України (соціокультурні потреби громадян: реалізація та задоволення в умовах плюралістичної сегментації українського суспільства, культура політика України, культурологічні виміри державної культурної політики України кінця ХХ – початку ХХІ ст., регіональна культурна політика Української держави доби незалежності (на прикладі Донецького регіону), міжнародні гуманітарні стратегії в сучасній Україні як системний культурологічний феномен); діалог і міжкультурна взаємодія у добу глобалізації (культурологічний дискурс філософського діалогу: «чужий», «інший», «ближній», «третій», діалог як детермінанта міжкультурної взаємодії, збереження культурного розмаїття в добу глобалізації (середина ХХ – початок ХХІ ст.), сучасні трансформації мультикультурної стратегії) [2; 4-6; 13-16; 18; 21; 23; 26]. У сфері дослідження української культури визначено основні параметри образу світу того чи іншого народу, головні чинники генези світу українського етносу. Доведено, що вітальний вимір образу світу українців пов'язаний з екологічною парадигмою соціокультурних цінностей від давнього анімізму. Аргументовано вплив фізико-географічного середовища на формування національного образу світу. Як стверджується, культурно-семіотичний характер моделювання образу світу українців ґрунтується на мовній картині світу й мові мистецтв [6, с. 12-13]. Дослідники етнокультури розробляють створені в минулому і поширені у повсякденному житті етнокультурні традиції кримських татар, визначають особливості формування культури кримськотатарського народу, фази етнокультурної самоідентифікації кримських татар, генезу етнокультурних традицій цього народу, вагомі напрями відродження кримськотатарської самобутності на засадах етнокультурних традицій та вплив на них глобалізації, потребу розробки способів і ритму доручення до глобальних процесів [5, с. 12-15]. Розкрито також особливості феномену культуротворчості, обґрунтовано культуротворчий потенціал нації та етносу в полікультурному суспільстві, роль культурної ідентичності в сучасному інтеркультурному діалозі, вплив на формування української культурної ідентичності інформаційних технологій та низки цивілізаційних чинників. Досліджено значення традиції та новаторства в умовах поліетнічності у форматі діалогічної єдності, традицій і новацій у створенні полікультурності Криму. Акцентовано на ролі народної творчості у вигляді механізму спадкоємності у відтворенні й трансляції традицій та механізму соціокультурних відносин. Проаналізовано реалізацію міжкультурного діалогу як чинника соціальної динаміки, значення форми та функції сучасних інформаційних технологій, обґрунтовано культуротворчу роль освіти в умовах поліетнічного суспільства Криму [21, с. 23-28].

З-поміж досягнень учених, спрямованих на розгляд феномену культурної політики України, виокремимо визначення роль культурно-історичних традицій у розвитку соціокультурних потреб; функції соціокультурних потреб; особливостей застосування зарубіжного досвіду у сфері задоволення соціокультурних потреб громадян; ключові засади задоволення потреб за сутнісними внутрішніми характеристиками; значення недержавного сектора у виробленні й реалізації системи задоволення соціокультурних потреб; основні напрями політики держави щодо забезпечення соціокультурних потреб, зокрема на регіональному рівні та стосовно національних

меншин, труднощі із забезпечення останніх; потребу удосконалення механізму задоволення соціокультурних потреб закордонних українців [15, с. 11-14]. Досліджено культурну політику України, розмаїття культурних трансформацій в Україні, теоретичне підґрунтя інтегральної моделі культурної політики. Виявлено методологічну специфіку вітчизняної культурно-політичної практики та сформульовано принципи засади подальшої модернізації державної культурної політики [13, с. 18-26]. О. Кузьо визначила поняття культури та культурної політики, їх складові, охарактеризувала особливості становлення національної культури та культурної політики наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., довела її еволюцію у контексті збільшення кількості суб'єктів, важливість діалогічно-комунікаційних засад взаємодії між владою та суспільством у створенні нормативно-правової бази у сфері культури України. Вона обґрунтувала також роль філософії діалогу в запровадженні новітніх діалогічних технологій у сфері культури, виокремила й обґрунтувала функції держави та її культурної політики у процесі вироблення сучасних форм і механізмів міжкультурного діалогу, запропонувала підхід щодо формування нової стратегії міжкультурного діалогу України [14, с. 14-17]. У сфері регіональної культурної політики визначено процеси, котрі впливають на ефективність її створення, реалізації та функціонування, здійснено ретроспективний аналіз розвитку культурної політики Донецького регіону, аргументовано необхідність розроблення нових стратегій державної регіональної політики, гостроту проблеми міжкультурного діалогу, значення соціокультурних інститутів у її розв'язанні та врахуванні у формуванні культурної політики в регіоні і культурно-стимулюючих, і антикультурно-гальмуючих сил [18, с. 13-15]. Визначено поняття та важливу рису гуманітарної стратегії, потребу в диференційованому підході до гуманітарних стратегій як культуротворчого феномену, значення музики як необхідного компонента успішної реалізації гуманітарної стратегії, значення хорової творчості у національно-стильовому просторі української культури, роль мистецтва у «діалозі культур» [23, с. 12-15].

У процесі дослідження феномену діалогу та міжкультурної взаємодії в умовах глобалізації визначено ключові концепти філософії діалогу: «чужий», «інший», «ближній» та феномен «третього» як чинника гуманізації діалогу за тріадою «чужий – інший – ближній», поняття «діалогічна культурологія», специфіку творчого суб'єкта, типологію його ідентичності та типи культурних «героїв» відповідно до різних моделей ідентичності» [2, с. 17-19]. Розглянуто також поняття «міжкультурний діалог» як детермінанти міжкультурної взаємодії у процесі глобалізації, особливості українсько-польського, українсько-французького, українсько-німецького, українсько-британського, українсько-американського та українсько-канадського міжкультурного діалогу [4, с. 12-14]. У контексті вивчення проблеми культурного розмаїття в добу глобалізації визначено: її виклики, можливості щодо збереження культурного багатства; роль культури у цю добу – закономірності функціонування феномену етнічної культури, її відмінності від локальної, групової та національної культур. Культурне розмаїття охарактеризоване у вигляді цінності та ефективної передумови культурної політики у галузі його збереження, особливості міжнародного досвіду в цій сфері. Виявлено тенденції до змін у комунікаційній архітектоніці в добу глобалізації, їхній зв'язок зі структурою культурних практик, своєрідність впливу глобалізації на ціннісне ядро культури, формування нових типів ідентичності, особливості вестернізації та особливості ціннісного ядра української культури, потенціал її залучення до глобалізаційних процесів [26, с. 12-15]. Показано: особливості становлення мультикультуралізму як концепції, що реалізується у вигляді культурної стратегії; взаємозв'язок між поняттями «мультикультуралізм» та «діалог

культур»; негативні наслідки та їхні причини стосовно втілення стратегії мультикультуралізму; її продуктивність для сучасних полікультурних суспільств; необхідність удосконалення цієї стратегії з насиченням її компонентами діалогу культур. Її концептуальну модель подано у формі міжкультурного діалогу, визначено її мету для європейського, зокрема українського, культурного простору задля розвитку практичних форм міжкультурного діалогу. Розглянуто практичні рекомендації щодо втілення цієї моделі [16, с. 14-16].

Підсумовуючи матеріал, добігаємо висновку: дисертаційні праці у галузях соціально-психологічної, соціологічної та культурологічної наук, серед іншого, присвячені вивченню української міжнародної проблематики, збагачуючи останню оригінальними важливими й актуальними теоретичними і практичними науковими результатами. Автори соціально-психологічного профілю поглиблюють і розкривають сутність соціально-психологічних механізмів і процесів формування національної ідентичної кризи призму індивідуальної та соціальної ідентичності, феноменів трудової міграції, тероризму. Дисертанти соціологічного профілю вивчають феномен національної ідентичності кризи призму соціальних відносин, інститутів та структур, впливу глобалізації на соціальні системи й соціальну дійсність, особливості суспільств трансформаційного періоду, транскордонне співробітництво та зовнішню політику як соціальні процеси, розвиваючи специфіку моделювання соціальної реальності. До наукових досягнень дисертантів культурологічного профілю належить розроблення низки феноменів у сфері національної та етнічної культури в Україні, її культурної політики, особливостей і закономірностей діалогу та міжкультурної взаємодії у добу глобалізації. Подальші розвідки на ниві української міжнародної проблематики, з нашого погляду, важливі і в теоретичному, і в практичному розрізі.

Список використаної літератури

1. Белавін С. П. Соціально-психологічні механізми формування образів «свій – чужий» у представників етнолінгвістичних спільнот : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» / С. П. Белавін. – К. : [б. в.], 2014. – 16 с.
2. Більченко Є. В. Культурологічний дискурс філософії діалогу : чужий, інший, ближній, третій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Є. В. Більченко. – К. : НАКККіМ, 2011. – 28 с.
3. Блинова О. Є. Трудова міграція населення України : соціально-психологічні механізми : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра психол. наук : спец. 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» / О. Є. Блинова. – К. : [б. в.], 2011. – 30 с.
4. Бучковська О. Ю. Діалог як домінанта міжкультурної взаємодії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / О. Ю. Бучковська. – К. : [б. в.], 2015. – 20 с.
5. Веліулаєва Е. І. Етнокультурні традиції як основа самоідентифікації кримських татар (кін. ХХ – поч. ХХІ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.04 «Українська культура» / Е. І. Веліулаєва. – Х. : [б. в.], 2012. – 20 с.

6. Галицька Т. М. Образ світу українського етносу в контексті соціокультурних цінностей : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Т. М. Галицька. – К. : [б. в.], 2011. – 16 с.
7. Гвоздецька Б. Г. Структурування та функціонування ідентичностей у пограничному просторі Карпатського регіону : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / Б. Г. Гвоздецька. – Х.: [б. в.], 2012. – 18 с.
8. Голота А. С. Соціально-психологічні особливості етнопонаціональної ідентичності українсько-російських білінгвів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» / А. С. Голота. – К. : [б. в.], 2012. – 16 с.
9. Єлейко М. Я. Соціальне самопочуття населення у суспільстві періоду трансформації : методологія та методи дослідження : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.02 «Методологія та методи соціологічних досліджень» / М. Я. Єлейко. – К. : [б. в.], 2013. – 16 с.
10. Іванов О. В. Репрезентація зовнішньополітичних орієнтацій населення в публічній комунікації владних еліт : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / О. В. Іванов. – К. : [б. в.], 2012. – 15 с.
11. Кльов М. В. Економізм і комерціалізація як глобалізаційні тенденції вищої освіти в сучасній Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / М. В. Кльов. – Запоріжжя : [б. в.], 2015. – 20 с.
12. Кондратьєва Н. О. Громадянська та етнічна ідентичності в сучасному українському суспільстві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.03 «Соціальні структури та соціальні відносини» / Н. О. Кондратьєва. – Х.: [б. в.], 2015. – 20, [1] с.
13. Кравченко О. В. Культурна політика України : культурологічні аспекти концептуалізації та репрезентації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра культурології : спец. 26.00.04 «Українська культура» / О. В. Кравченко. – Х.: [б. в.], 2012. – 33 с.
14. Кузьо О. З. Культурологічні виміри державної культурної політики України кін. XX – поч. XXI ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / О. З. Кузьо. – К. : [б. в.], 2012. – 20 с.
15. Лісничка В. М. Соціокультурні потреби громадян : реалізація та задоволення в умовах плюралістичної сегментації українського суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / В. М. Лісничка. – К. : [б. в.], 2014. – 19 с.
16. Магалайш де Соуза-Остапенко С. А. Сучасні трансформації мультикультурної стратегії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.02 «Світова культура і міжнародні культурні зв'язки» / С. А. Остапенко-Магалайш де Соуза. – Сімферополь : [б. в.], 2012. – 20 с.
17. Мариніч І. В. Методологія моделювання у дослідженні соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.02 «Методологія та методи соціологічних досліджень» / І. В. Мариніч. – К. : [б. в.], 2013. – 16 с.

18. Матвеїчева Ю. О. Регіональна культурна політика української держави доби незалежності : (на прикладі Донецького регіону) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Ю. О. Матвеїчева. – К. : [б. в.], 2014. – 20 с.
19. Падалка Г. М. Громадянська компетентність як чинник демократизації державної влади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / Г. М. Падалка. – Донецьк : [б. в.], 2011. – 15 с.
20. Солодовнікова Х. К. Соціально-психологічні основи аналізу історичного розвитку тероризму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» / Х. К. Солодовнікова. – К. : [б. в.], 2015. – 20 с.
21. Сугрובה Ю. Ю. Культуротворчість як фактор консолідації поліетнічного суспільства Криму в сучасних умовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Ю. Ю. Сугрובה. – К. : [б. в.], 2014. – 36 с.
22. Терещенко К. В. Соціально-психологічні чинники розвитку національної ідентичності українців і росіян в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» / К. В. Терещенко. – К. : [б. в.], 2012. – 19 с.
23. Тимошенко М. О. Міжнародні гуманітарні стратегії в сучасній Україні як системний культуротворчий феномен : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / М. О. Тимошенко. – К.: НАКККіМ, 2012. – 20 с.
24. Устич С. І. Методологія системного дослідження транскордонних процесів та її соціальна імплементація : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора соціол. наук : спец. 22.00.02 «Методологія та методи соціологічних досліджень» / С. І. Устич. – К. : [б. в.], 2015. – 31 с.
25. Химович О. С. Роль трудової міграції у формуванні етнічних та національних стереотипів сучасних заробітчан : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / О. С. Химович. – Х.: [б. в.], 2015. – 19 с.
26. Черниш М. О. Збереження культурного розмаїття в добу глобалізації (сер. XX – поч. XXI ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. культурології : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / М. О. Черниш. – К. : [б. в.], 2014. – 19 с.
27. Шестаковський О. П. Міжетнічні упередження в українському суспільстві : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / О. П. Шестаковський. – К. : [б. в.], 2011. – 16 с.

Стаття надійшла до редколегії 10.01.2017

Прийнята до друку 19.02.2017

UKRAINE'S INTERNATIONAL ISSUES IN SOCIAL PSYCHOLOGY, SOCIAL AND CULTURAL STUDIES

Olesya Yaroshko

*Ivan Franko National University of Lviv,
Faculty of Philosophy, Department of Political Science,
Universytetska str, 1, 79000, Lviv, Ukraine,
e-mail: yaroo@ukr.net*

Scientific achievements of researchers in the field of social psychological science on Ukraine's international issues have been generalized and systemized. Outcomes concerning these issues of the representatives of social science have been highlighted. Cultural science` researchers` proposals on these issues have been represented as well.

Key words: Ukraine's international issues, social psychological science, social studies, cultural studies.